

Vastaanottaja
Kesko Oyj

Asiakirjatyyppi
Luontoselvitys

Päivämäärä
7.10.2021

KESKO OYJ

LAPINMÄENTIEN

LOGISTIIKKATERMINAALIHANKKEEN

LUONTOSELVITYS

KESKO OYJ
LAPINMÄENTIEN LOGISTIKKATERMINAALIHANKKEEN
LUONTOSELVITYS

Projekti **Lapinmäentien logistiikkaterminaalihankkeen luontoselvitys**
Projekti nro **1510065464-003**
Vastaanottaja **Kesko Oyj**
Asiakirjatyyppi **Luontoselvitys**
Päivämäärä **7.10.2021**
Laatija **Satu Laitinen**
Tarkastaja **Laura Lopenen**
Kuvaus **Kuopion Lapinmäentien logistiikkaterminaali-alueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys**

Kannen kuva *Hankealueen järeää kuusikkoa syyskuussa 2021*

Ramboll
PL 25
Itsehallintokuja 3
02601 ESPOO

P +358 20 755 611
F +358 20 755 6201
<https://fi.ramboll.com>

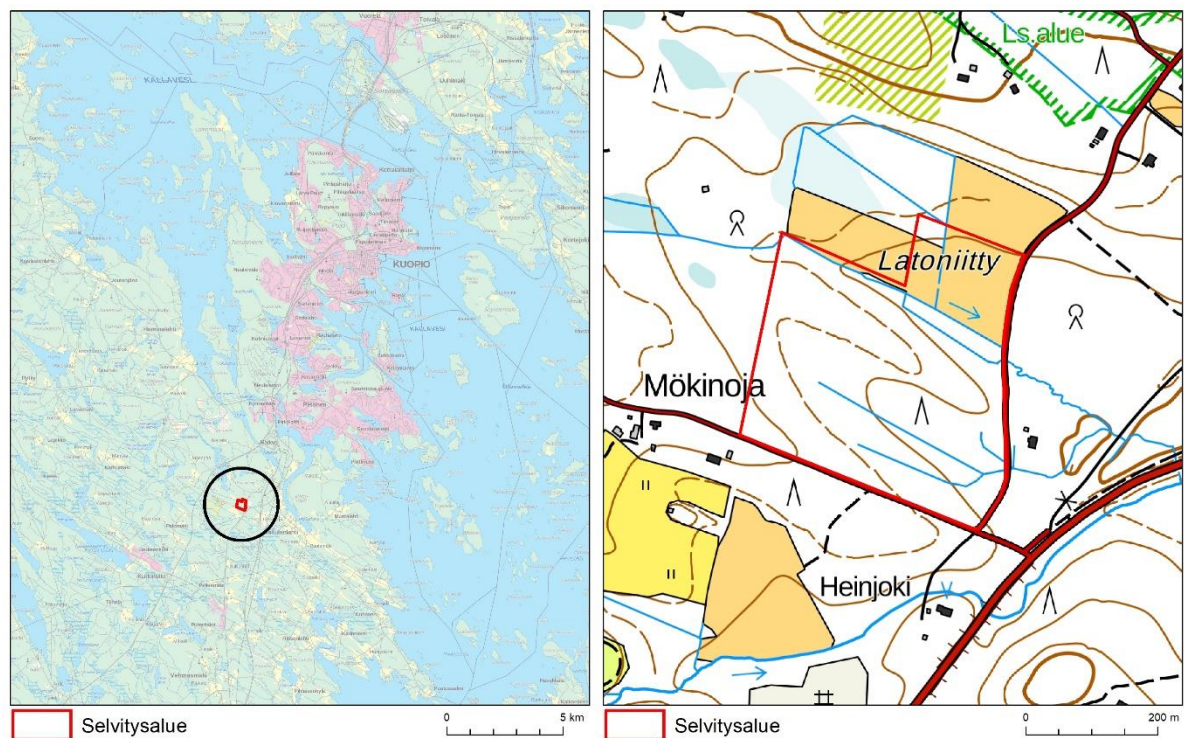
SISÄLTÖ

1.	Johdanto	2
2.	Lähtötiedot	3
3.	Menetelmät	4
4.	Tulokset	5
4.1	Alueen yleiskuvaus	5
4.1.1	Kasvillisuuskuviot	6
4.2	Huomionarvoiset luontotyyppikohteet	10
4.3	Luontodirektiivin lajeille soveliaat elinympäristöt	10
4.4	Huomionarvoiselle lintulajistolle soveliaat elinympäristöt	10
5.	Johtopäätökset	11
6.	Lähteet	12

1. JOHDANTO

Kesko Oyj ja Kuljetusliike Kantola & Koramo Oy suunnittelevat logistiikkaterminaalia Kuopion Hiltulanlahteen Lapinmäentien varteen. Tämä luontoselvitys on laadittu hankkeen suunnittelutarveratkaisun tarpeisiin. Tarkoituksena oli selvittää hankealueelta (myöhemmin selvitysalue) huomionarvoisia luontotyyppejä ja kasvillisuutta sekä tiukasti suojelluille luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainituille lajeille soveliaita elinympäristöjä. Selvityksen maastotöistä ja raportoinnista vastasi FM biologi, luontokartoittaja Satu Laitinen Ramboll Finland Oy:stä.

Selvitysalue on kooltaan noin 14 hehtaaria ja se sijoittuu Lapinmäentien ja Tuovilantien varteen Vt 5:n länsipuolelle noin kymmenen kilometriä Kuopion keskustasta etelään. Selvitysalueen sijainti ja rajaus on esitetty kuvassa alla (Kuva 1-1).

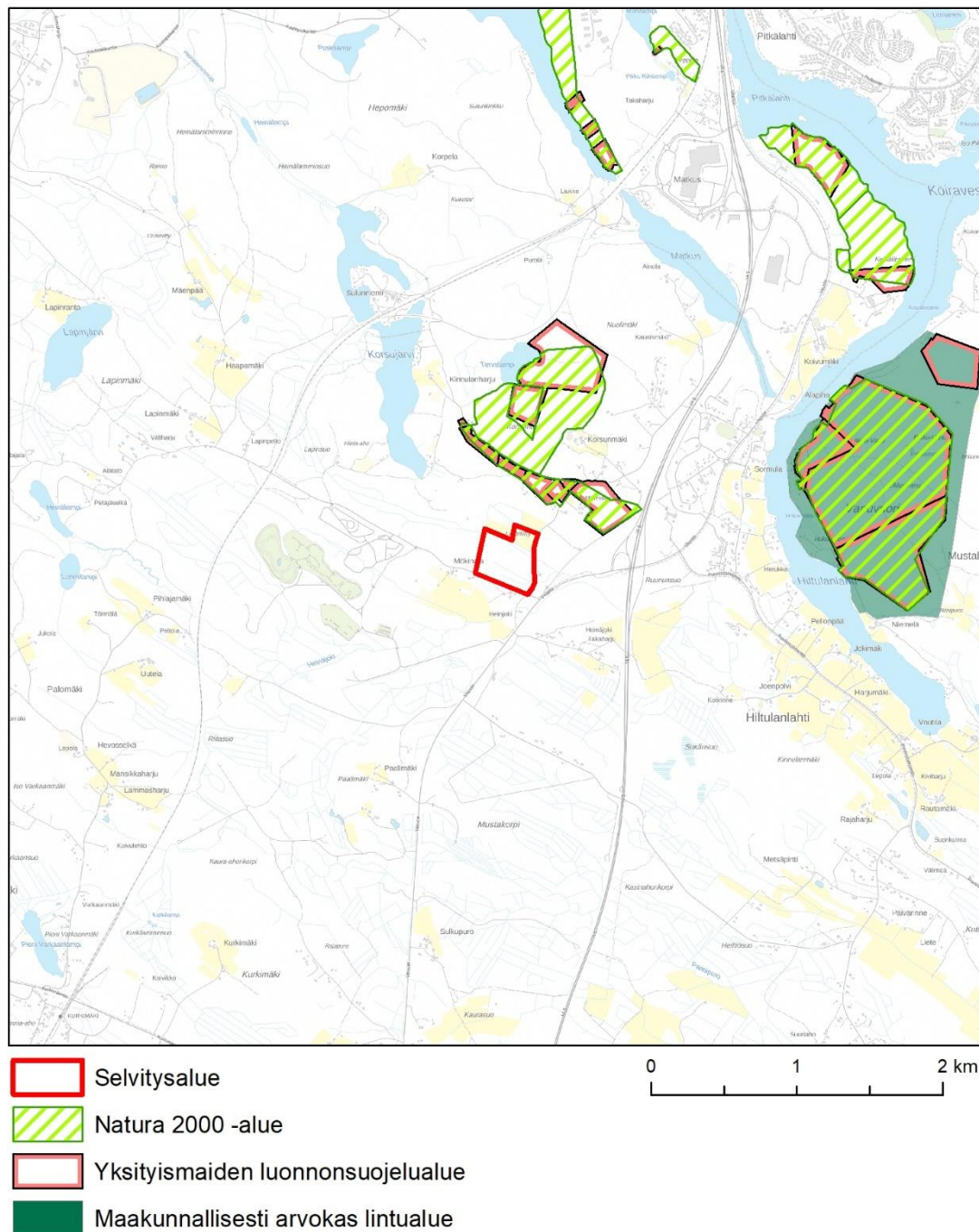
Kuva 1-1. Selvitysalueen sijainti ja rajaus.

2. LÄHTÖTIEDOT

Alle kahden kilometrin päähän selvitysalueesta sijoittuu kaksi Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta. Lähin Natura-alue on kaksiosainen Korsumäki-Keinälänniemi (FI0600059), joista Korsumäki sijoittuu lähimmäksi hankealuetta, noin 200 metrin päähän siitä pohjoiseen. Suojelun perusteina olevista Natura-luontotyypeistä alueella on eniten boreaalisia lehtoja ja boreaalista luonnonmetsää. Maaperässä on dolomiittikalkkia ja alueella on mm. kalkkilähteikkö ja reheviä soita. Suojelun perusteina olevat lajit ovat liito-orava ja korpipohtosammal. Korsumäki on osittain perustettu myös luonnonsuojelualueeksi, joka koostuu useista pienistä yksityismaiden suojelualueista. Myös Korsumäen luonnonsuojelualueen rajausta sijoittuu lähimmillään noin 200 metrin päähän hankealueesta.

Toinen lähialueella sijaitseva Natura-alue on moniosainen Etelä-Kuopion lehdot ja lammet, Vanuvuori, Haminavuori (FI0600002), joista lähin alue Vanuvuori sijoittuu noin 1,8 kilometrin päähän hankealueesta siitä itään. Myös Vanuvuori on perustettu yksityismaiden luonnonsuojelualueeksi. Vanuvuori on lisäksi määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi lintualueeksi (Lintuyhdistys Kuikka 2018), jonka kriteerilajeja ovat alueella pesivät metso, pohjantikka, idänuunilintu ja pikkusieppo.

Lähimpien Natura- ja luonnonsuojelualueiden sijainti on esitetty kartalla seuraavassa kuvassa (Kuva 2-1).

Kuva 2-1. Lähimpien Natura-alueiden, luonnonsuojelualueiden ja arvokkaiden lintualueiden sijoittuminen selvitysalueen ympäristöön.

3. MENETELMÄT

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynti 7.9.2021. Käynnin yhteydessä havainnoitiin alueen luontotyyppejä, kasvillisuutta, EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a) mainituille lajeille soveltuvia (Nieminen & Ahola 2017) elinympäristöjä sekä lintudirektiivin liitteessä I mainituille, uhanalaisille tai silmälläpidettäville lintulajeille soveltuvia elinympäristöjä. Alue kuvioitiin puuston ja kasvillisuuden perusteella. Erityistä huomiota kiinnitettiin luontotyyppien osalta metsälain 10 § erityisen tärkeisiin elinympäristöihin, vesilain 2 luvun 11 § vesiluontotyypeihin, luonnonsuojelulain

29 § suojeltuihin luontotyyppeihin, edustaviin uhanalaisiin tai silmälläpidettäviin (Kontula & Raunio 2018) tai muuten huomionarvoisiin luontotyyppeihin. Kasvillisuutta havainnoitiin selvitysajankohdan sallimissa puitteissa, keskittyen uhanalaisiin ja silmälläpidettäviin (Hyvärinen ym. 2019), rauhoitettuihin tai muuten huomionarvoisiin lajeihin.

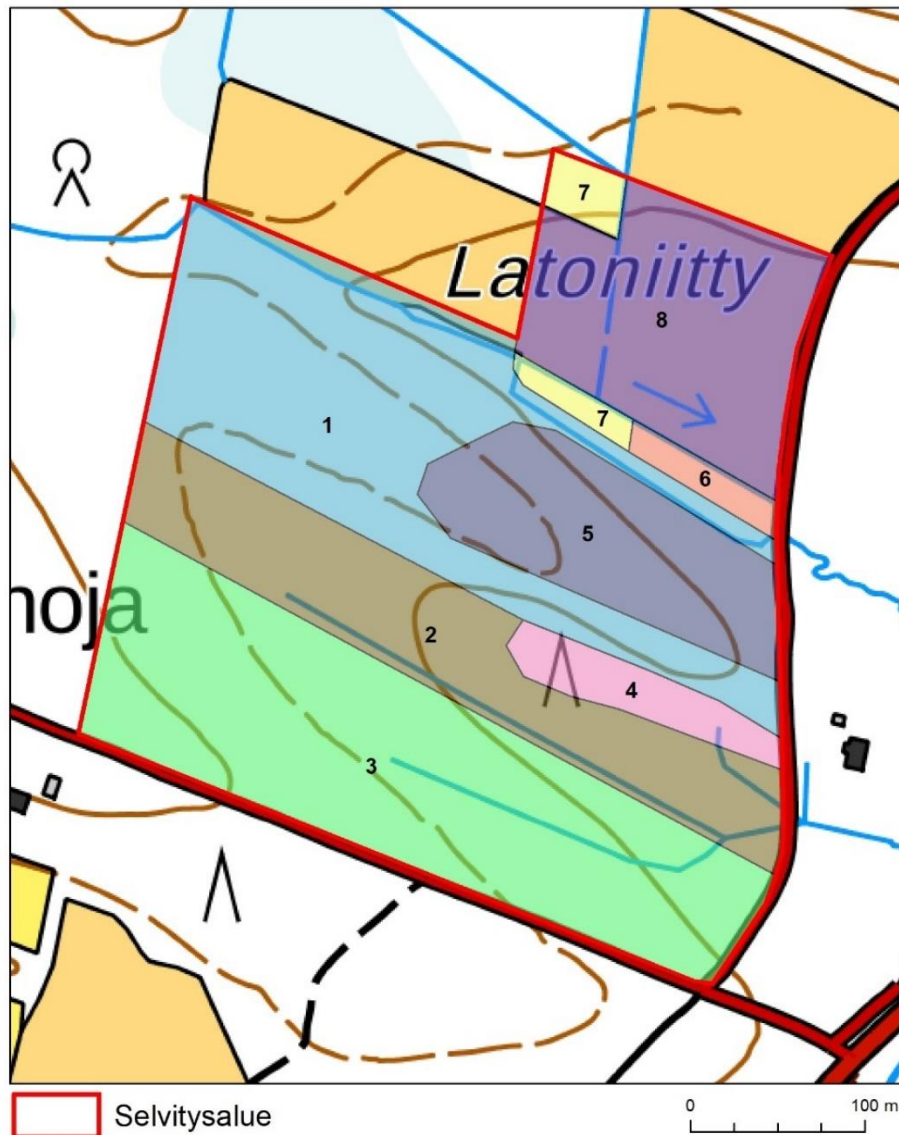
4. TULOKSET

4.1 Alueen yleiskuvaus

Selvitysalue on kasvillisuudeltaan rehevää ja puusto kuusivaltaista. Painanteissa on kosteita, reheviä, ojitettuja soistumia. Metsätyypit vaihtelevat lehtokorvesta ruohoturvekankaan ja tuoreen lehdon kautta lehtomaiseen ja tuoreeseen kankaaseen. Vaateliaista lehtolajeista alueella kasvaa ainakin lehtopähkämöä. Puusto on hoidettua ja lahoppuuta on melko vähän. Eteläosassa on avohakkuuala ja pohjoisosassa peltoa ja vanhaa peltoa.

Alueella ei havaittu metsälain, vesilain tai luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppejä tai uhanalaisia, silmälläpidettäviä tai rauhoitettuja kasvilajeja. Luonnontilaisia tai sen kaltaisia luontotyyppejä ei alueella ole voimakkaasta puustonkäsittelystä, pellonraivauksesta ja ojituksista johtuen.

4.1.1 Kasvillisuuskuviot

Kuva 4-1. Selvitysalueen kasvillisuuskuviot.

Kuvio 1. Tuoreen kankaan järeä kuusikko. Metsätyyppi on pääosin tuoretta mustikkatyyppin (MT) kangasta, osin lehtomaista käenkaali-mustikkatyyppin (OMT) kangasta. Puustossa on kuusen lisäksi paikoin runsaasti varttunutta koivua sekä hieman mäntyä ja haapaa (Kuva 4-2). Pensaskerroksessa on pihlajan ja kuusen taimia ja kenttäkerroksessa mm. mustikkaa, puolukkaa, käenkaalia, lillukkaa, oravanmarjaa, metsäalvejuurta ja metsäimarretta. Puusto on harvennettua ja lahopuuta melko vähän.

Kuva 4-2. Kuvion 1 järeää sekapuukuusikkoa.

Kuvio 2. Ruohoturvekankaan varttunut kuusikko. Puusto on nuorempaa ja maaperä kosteampi kuin kuviolla 1. Maaperä on ojitettu. Pohjoista kohti metsätyyppi vaihtuu mustikkaturvekankaaseen ja kuvion 1 tuoreeseen kankaaseen. Varttuneen ja nuoren kuusen sekapuuna on runsaasti koivua ja kosteimmilla paikoilla harmaaleppää, pensaskerroksessa kiiltopajua. Kenttäkerros on monin paikoin hyvin rehevä ja siinä kasvaa mm. mesiangervoa, metsäkortetta, metsäkurjenpolvea, metsäalvejuurta, käenkaalia, korpi-, viita- ja metsäkastikkaa, nurmilauhaa, tesmaa, rönsyleinikkiä ja ojakellukkaa. Kuviolta havaittiin myös yksi kasvusto melko vaateliasta lehtolajia lehtopähkämöä (Kuva 4-3).

Kuva 4-3. Kuvion 2 ruohoturvekangasta ja kuviolla havaittu lehtopähkämö.

Kuvio 3. Avohakkuuala. Kuviolle on jätetty yksittäisiä siemenpuumäntyjä ja istutettu tuoreeltaan kuusentaimia. Maaperä on rehevää ja metsätyyppi tuoretta lehtoa ja lehtomaista kangasta (Kuva 4-4).

Kuva 4-4. Avohakkuun rehevää kasvillisuutta kuviolla 3.

Kuvio 4. Lehtokorpi. Kuvio on rehevä ja ojituksesta huolimatta märkä korpijuotti (Kuva 4-5). Sen reunat on aikoinaan pengerrytetty ja kuviolle on maanmuokkauksen seurauksena muodostunut allikoita. Kuviolla on myös vanhoja ajouria. Laidoilla kasvaa varttunutta koivua, kuusta ja harmaaleppää ja pensaskerroksessa runsaasti kiiltopajua. Puusto on hoidettua lukuun ottamatta mörmpäviä kohtia, joihin on muodostunut jonkin verran lahoppuuta. Kenttäkerroksessa kasvaa mm. mesiangervoa, järvikortetta, korpikaislaa, hiirenporrasta, nurmilauhaa, käenkaalia ja huopaohdaketta. Sammalkerroksessa on mm. runsaasti luhtakuirisammalta sekä purosuikerosammalta, kiiltolehväsammalta, palmusammalta ja lapasammalia. Puolivaateliaan lajiston ja paikan märkyyden perusteella arvioituna kuviolla on pohjavesivaikutteisuutta.

Kuva 4-5. Kuvion 4 lehtokorpea.

Kuvio 5. Lehtomaisen kankaan kuusitaimikko. Kuusentaimien lisäksi koivuntaimia on runsaasti, pensaskerroksessa vadelmaa ja kenttäkerroksessa mm. lillukkaa, metsälauhaa, mustikkaa, kevätpiippoa ja rätvänää. Kuvio muuttuu pohjoista kohti märemmäksi ruohoturvekankaaksi.

Kuvio 6. Pajuluhta. Vanhalla pellolla kasvavaa tiheää pajukkoa, jossa kiiltopajun lisäksi on halavaa ja raitaa. Maaperä on ojituksesta huolimatta kostea.

Kuvio 7. Vanha pelto. Umpeenkasvavaa vanhaa peltoa, jota vadelma, kiiltopaju, raita ja harmaaleppä valtaavat (Kuva 4-6). Kulttuurivaikutteisessa kenttäkerroksessa on mm. korpikastikkaa, karhun- ja vuohenputkea, nokkosta ja maitohorsmaa.

Kuvio 8. Pelto.

Kuva 4-6. Kuvion 7 vanhaa peltoa.

4.2 Huomionarvoiset luontotyyppikohteet

Kuvion 4 lehtokorpi on rehevyytensä, märkyytensä ja todennäköisen pohjavesivaikutteisuutensa vuoksi edelleen huomionarvoinen luontotyyppi. Kuvion edustavuus on voimakkaasta maanmuokkauksesta, ojituksista ja puustonkäsittelystä kuitenkin huomattavasti kärsinyt, eikä sitä voi rinnastaa luonnontilaiseen lehtokorpeen.

4.3 Luontodirektiivin lajeille soveliaat elinympäristöt

Selvitysalueella on melko runsaasti liito-oravalle soveltuvaa järeää ja varttunutta kuusikkoa, jossa on lehtipuita sekapuuna (kuviot 1 ja 2, Kuva 4-1).

Lepakoille soveltuvaa ruokailuympäristöä selvitysalueella on sen kosteudesta johtuen runsaasti. Pohjanlepakot ja viiksisiipat todennäköisesti käyttävät aluetta saalistukseen. Selvitysalueella ei sijaitse lepakoille soveltuvia mahdollisia päiväpiilo- tai lisääntymispaikkoja.

Kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen esiintyminen selvitysalueella on melko epätodennäköistä toukan ravintokasvien maitikoiden vähäisyyden vuoksi. Alueen eteläosan avohakkuu on aikuisille perhosille soveltuvaa rehevää, avointa ympäristöä.

Viitasammakoiden soidinpaikoiksi soveltuvia reheviä kosteikoita ei alueella ole.

4.4 Huomionarvoiselle lintulajistolle soveliaat elinympäristöt

Maastokäynnin yhteydessä alueella havaittiin pyytä, palokärki, käpytikka, närhi, korppeja, punakylkirastas, tilitaitti, hippiäisiä ja hömötiaisia. Havaituista lajeista hömötiainen on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN), pyy vaarantuneeksi (VU), närhi silmälläpidettäväksi (NT) ja palokärki ja pyy ovat EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainittuja lajeja.

Alueella havaittu lajisto kertoo selvitysalueen olevan sekä elinympäristönä melko monipuolinen että kytkeytynyt laajempiin metsäalueisiin. Vaikka alue on kooltaan pieni, se on rehevä ja sillä on sekä järeäpuustoista havumetsää, lehtisekametsää että avoimia ympäristöjä, mikä mahdollistaa

erityyppisiä elinympäristöjä suosivan lajiston pesimisen alueella. Näistä etenkin useat metsien ja pensaikkomaiden lajit on nykyään luokiteltu uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvitysalueen luontotyytit ovat reheviä ja monin paikoin kosteita, puusto on kuusivaltaista ja alueella kasvaa ainakin jonkin verran vaateliasta lehtolajistoa. Metsät ovat hoidettuja ja maaperä ojitettua, eikä alueella nykyisellään ole luonnontilaisia tai niihin verrattavia luontotyypppejä. Arvokkain luontotyyppi on maastonpainaumaan sijoittuva, todennäköisesti pohjavesivaikutteinen lehtokorpi (kuvio 4, Kuva 4-1), mutta sekin on voimakkaan maanmuokkauksen ja ojituksen vuoksi menettänyt luonnontilansa.

Selvitysalueella on melko runsaasti liito-oravalle soveliaista järeäpuustoista kuusikkoa, jossa on lehtipuita sekapuina. Liito-oravaselvitys suositellaan tehtäväksi alueelle lajin selvitysaikaan huhti-toukokuussa. Liito-orava on luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Alueella havaittiin suojelullisesti huomionarvoisia metsäympäristöjen lintulajeja ja alueella on melko monipuolisesti eri lintulajeille soveltuvaa pesimäympäristöä. Selvitysalueelle suositellaan tehtäväksi pesimälinnustoselvitys huhti-kesäkuussa sekä erillinen käynti pöllöjen reviirien selvittämiseksi maaliskuussa.

6. LÄHTEET

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 703 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 – Luontotyyppien punainen kirja. Osat 1 ja 2. Suomen ympäristö 5/2018. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.

Lintudirektiivi 2009/147/EC.

Lintuyhdistys Kuikka 2018: Pohjois-Savon maakunnallisesti arvokkaat lintualueet.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

Luontodirektiivi 92/43/ETY.

Metsälaki 1093/1996.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1-278.

OIVA-tietokanta.

Tiivistelmä Natura 2000 -alueen suojeluperusteista. Korsumäki-Keinälänniemi.
<http://paikkatieto.ymparisto.fi/natura/2018/tiivistelmat/FI0600059.pdf>

Vesilaki 587/2011.